

International Symposium on Asian Languages and Literatures

Certificate of Attendance

This certificate of attendance is presented to

Müslüme Melis Çeliktaş
from **Karadeniz Technical University, TURKEY**

Presented the paper titled "Horse-Sacrificial Ceremonies in Turkish and Indian Cultures" at the **4th International Symposium on Asian Languages and Literatures: Understanding Culture** organized by Erciyes University, Turkey and Dr. Babasaheb Ambedkar Marathwada University, India and held in Aurangabad, India between 2-4 February, 2017.

Professor Syed Azharuddin
Canverer

Dr. Babasaheb Ambedkar Marathwada University
Aurangabad - 431004 (M.S.) India

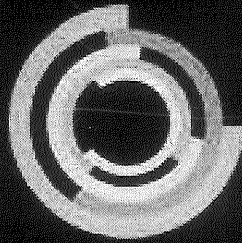
Dr. Ali Küçükler, Assoc. Prof.
Convener

Erciyes University Faculty of Arts
Kayseri, 38039 Turkey

ثقافت
文化
문화
संस्कृति

4th International Symposium on
Asian Languages and Literatures

ades

PROCEEDINGS

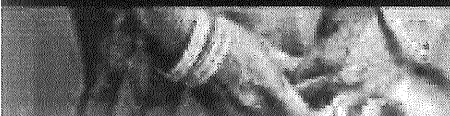
2-4 February, 2017
Aurangabad, INDIA

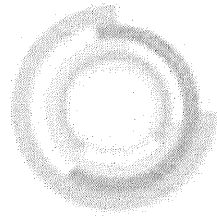
*Understanding
Culture*

Editor
Prof. Dr. Syed Azharuddin

India

ades.erciyes.edu.tr

**4th INTERNATIONAL SYMPOSIUM ON ASIAN LANGUAGES
AND LITERATURES**

UNDERSTANDING CULTURE

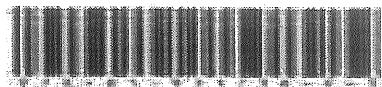
PROCEEDINGS

(ADES-IV)

2-4 February, 2017

Editor

Prof. Dr. Syed Azharuddin

**Dr. Babasaheb Ambedkar Marathwada University
Global Art Publications, Aurangabad**

**4th INTERNATIONAL SYMPOSIUM ON ASIAN LANGUAGES AND
LITERATURES: UNDERSTANDING CULTURE**

(ADES-IV)

Aurangabad, INDIA, 2017

© Dr. Babasaheb Ambedkar Marathwada University

ISBN: 978-81-931738-9-3

Publisher: Global Art Publications, Aurangabad, INDIA

Editor: Prof. Dr. Syed Azharuddin

Cover Design: Ihsan Erkal (BASKIALL)

Typesetting: Erciyes University ADES Organizing Committee

The Symposium has been jointly organised by Dr. Babasaheb Ambedkar
Marathwada University and Erciyes University.

All rights reserved.

The authors are responsible for the content and writing of the papers
published in the book.

Table of Contents

Committees	iv
Chapter 1: Ethnic Identity and Traditions	1
Kazakh Traditions and The Language (based on the Tradition of Hospitality) Zhanar Baiteliyeva.....	2
Living Totemic Culture of Kongu Region in Western Tamilnadu Muthukumar Kuppusamy.....	9
Characteristics of Kazakh Traditions and Customs: Interaction Between Eurasian Cultures Rahiya Umirbekova	16
The Traces of Distinct Cultures at the Cultures at the Minority Houses Dated to 19th Century in the Region Cappadocia Nilay Çorağan.....	24
Multiculturalism in Israel - A Nation Formed of Migrations Elshan Gurbanov	40
Chapter 2: Comparative Studies	49
Kazakh-Indian Literary Relations and the Translation of Tagor’s Literary Works into Kazakh Language Yermek Adayeva.....	50
The Cult of Fire in Turkish and Russian Mythologies Ayla Kaşoğlu	59
Death and Afterlife in Turkish and Russian Mythologies Gamze Öksüz	69
Common Points between The Hızir in Turkish Culture and Lakshmi in Hindu Culture Fatma Ahsen Turan.....	84
A Comparative Linguoculturological Analysis: “Woman” Concept in Russian and Turkish Linguocultures (on the Basis of Russian and Turkish Languages) Canan Paşalıoğlu	94
Chapter 3 : Fields of Cultural Interaction	106
The Grand Bazaar of Kayseri and Craftsmen in Terms of Everyday Life Sociology Aylin Yonca Gençoğlu.....	107
Role of Organizational Culture in Organization Kaneez Fatima	119
Culture and Class Consciousness Deepa Sundararajan	126

Interaction between the Jaipur State, Popular Culture and the Religious Dignitaries Manisha Choudhary	132
Chapter 4: Folk Art and Culture	172
Folk Arts of Bidar District Nalini Avinash Waghmare	173
Turkish Language with Turkish Folk Melodies Gültekin Şener - Funda Bugan	182
Interaction of Portable Devices Among Yemeni Learners Ferdous Ali Abdullah Qahtan	193
Chapter 5: Islamic Architecture and History in the Indian Territory	208
The Origin of High Vaulted Platform Mosque at Dhaka City and Uses It's Underneath Abu Bakkar Siddique	209
Islamic Invasions to India during Umayyad Caliphate Muhittin Kapanşahin	220
M. Yusuf Kandehlevi's Hayatu's Sahâbe from a Methodological Perspective of Sirah Mehmet Nadir Özdemir	239
The Understanding of Religion and Government in Necmeddin Daye's Siyasetname Şefaettin Severcan	247
Chapter 6: Language Studies	262
Is the Gagauz Language Facing Extinction? Mustafa Argunşah	263
The relationship between time and space, and culture in Classical Tamil Poetry Jawahar Kandhan	286
Reflection of Social Problems in the Writing of Women Writers in Urdu Lubna Farheen Hameedullha Khan	298
Indigenous suprasegmental reflections of non native Indian speakers of English Taib Shahid Quraishi	304
The Methods of Teaching the Peculiarities of the Case Category in the Armenian Language for Foreigners Aslı Aliyeva	318
Chapter 7: Social Life and Literature	347

"A Foreigner" by Andrei Volos: Translation of Historical Fiction Megha Pansare	348
"Oyan, Qazaq": A Challenge to Colonialism Zhanar Abdigapbarova	359
Understanding Indian Culture Through The Stories of Premchand: 'Bade Ghar Ki Beti' and 'Vidhwans' Canan Erdemir	368
Reflections of Socialist Realism in Gladkov's "Cement" İmge Alpay	382
Reflection of Culture through Drama; A Study Sujata Madhukar Kamble	390
Chapter 8: Territory, Language and Culture	391
Greek Roots in Modern Toponymy of Turkey Vladimir Georgievich Budai .	392
Relationship between Culture and Language Tahemina Naaz Shaikh	398
Zelve Valley During Byzantine Period: First Observations Derya Güneri	405
Chapter 9: Traditions, Customs and Rituals	423
Horse-Sacrificial Ceremonies in Turkish and Indian Cultures Müslüme Melis Çeliktaş	424
Cultural and Feminist Discourses in Sarwat Khan's Novel "Andhera Pag" Azhar Ahmed Gulam Yazdani	433

Horse-Sacrificial Ceremonies in Turkish and Indian Cultures

Müslüme Melis Çelikleş

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon – TURKEY

Abstract

Sacrificial ceremonies accompanied by a number of rituals to gain the believed creator's satisfaction, to carry out a vow, to kick off evil spirits and to gain abundance and fertility have been carried out from the prehistoric ages. In these rituals existing in many religions, the sacrifices offered to the creator are basically divided into two categories such as bloody and bloodless. Whereas the bloodless sacrifices especially are consisted of goods, foods and beverages, in bloody sacrifices, human and animals are used as altar. The species of animals in the bloody sacrifices vary according to cultures. The horse known as "the wing of the Turks" among these animals is also one of the altars in these sacrificial ceremonies. The horse having much importance in Turkish culture also maintains its importance in Indian culture and especially offers to God with great ceremonies called as "Ashvamedha".

In this works, it will be revealed horse-sacrificial ceremonies in Turkish and Indian cultures, and it will be presented how and in which ways these rituals are carried out and also the ceremonies applied by two different cultures.

Keywords: Ashvamedha, Horse, Horse-Sacrificial, Sacrificial Ceremonies

Türk ve Hint Kültüründe At Kurban Törenleri

Arapça kökenli olup “dinin buyruğunu ya da bir adağı yerine getirmek için kesilen hayvan” manalarına gelen (Türkçe Sözlük, 2011: 1529) “kurban”, Eski Türklerde “Yağış” olarak tanımlanmakta, kurban törenlerine ise “yağışlık tapıg” denilmekte idi. (Divitçioğlu, 2000: 67) Türklerde kurban, sadece canlı bir hayvanı kesip, kanını akıtmak için uygulanmayıp onları doğaya serbest bırakılmaları ile de uygulanırdı. Bu noktada Türk kültüründeki kurbanları kansız ve kanlı olarak ayırmak mümkündür. Saçı, ıduk (ruhlara bağışlanmak üzere salıverilen hayvanlar), (Kâşgarlı Mahmud, 2003: 67) yalma (ağaçlara veya kamın davuluna bağlanan paçavralar), ateşe yağ atma, tözlerin ağızlarını yalama ve kıımız serpmeye kansız kurbanlara örnek teşkil eder. (Gömeç, 2011: 63) Bu kansız törenlerden en önemlisi saç’dır ve hemen hemen bütün Türk boylarında müteşekkiri olup günümüzde dahi bazı bölgelerde uygulanmaktadır. (Gömeç, 2011: 63; Kurtoğlu, 2009: 89-99) Saçıda kullanılan malzemeler ise çağa ve topluluk için önemine göre değişmektedir. Bunlar avcılık devrinde; avın kanı, yağı ve eti, çobanlık devrinde; süt, kıımız ve hayvanların yağı, çiftçilik devrinde ise darı, buğday, meyve, altın, para, mücevher gibi kıymetli eşyalardır. (İnan, 2000: 100)

Kanlı kurban törenlerinde ise büyük ve küçükbaş hayvanların kullanıldığı bilinmektedir. At, koyun, öküz, deve ve ren geyiği en sık kullanılan kurban hayvanlarıdır. Kurbanların sayısı ölenin ve ailesinin zenginliğine göre bazen yüzleri bazen de binleri bulurdu. İbn Fazlan’a göre kurbanların iki gayesi vardı: ilki ölümden gelecek zararlardan kurtulmak bir diğeri de ölümden sonraki hayatında ölüyle lüzumlu şeyleri göndermek. Ancak Oğuzlarda ise bu ölümden sonraki hayatında yaya yürümemesi için ölüye kurbanı takdim edildiğini yazmaktadır. (İbn Fazlan, 1995: 131) Bu hayvanların başında ise at gelmektedir. Çünkü Türk’ün en değerli varlığı attır. Öyle ki, “Türk’ün Kanadı” olarak bilinen at, sahibi öldükten sonra bile onu yalnız bırakmaz. Sahibi vefat eden at, en kısa sürede kurban edilir. Eski inançlara göre bu kurban işlemi gecikmemeli aksi takdirde felaketler yaşanabileceğine inanılırdı. Dolayısıyla kendilerine ait en önemli varlıklarını Tanrıya kurban sunmaları, onların tanrıya olan bağlılığını göstermekte idi. Türk topluluklarındaki at kurbanı konusunda çok ayrıntılı bilgilere ulaşılmasa da farklı yöntemler kullanıldığı bilinmektedir. Herodot’un bilgilerine göre defin merasiminde hükümdarın mezarının içinde boş kalan yerlere atlarının boğulup konulduğu ya da hükümdarın ölümünün sene-i devriyesinde en güzel atlarından elli tanesinin boğulup, içleri boşaltılıp saman doldurularak dikildiği bilgileri yer alır. (Herodot, 2006: 323-324)

Türk adetlerine göre kurban edilecek atın rengi de dikkat çeken bir unsurdur. Geleneğe göre daha çok ak, boz ve sarı atlar kullanılır. Beyaz renkli atlar iyi ruhlara ya da Tanrılara sunulduğu Ögel'in " Hitaylar'da beyaz ata binerek, beyaz tilki avlama merasimleri, beyaz atla beyaz öküzün Gök Tanrısına kurban edilmesi, bir şehir zapt edildikten sonra, yine beyaz atla koyunların kurbanı, Çok Eski Türk-Moğol adetlerinin bize gelen akisleridir" (Ögel, 1998: 500) cümlelerinden gayet net bir şekilde anlaşılmaktadır.

Sarı atların büyük saygı ziyaretlerinde kurbanı edildiği bilinmektedir. Ancak bu renkteki atların tercih edilme sebebinin Türk kültürü açısından önemli oluşundan mı yoksa sarı rengin soylu tabakayı işaret etmesinden mi olduğu net olarak bilinmemektedir. (Ögel, 1998: 522)

Türk destan ve mitlerinde sık bir şekilde geçen kır ya da boz at da daha çok Şaman ayinlerinde kurban edilmekte, daha sonra da etinin iyi bir parçası şamana verilip kalanı merasimlere katılanlara dağıtıldığı böylece kurban edilen atın ruhunun şamanla birlikte gökyüzünde dolaştığı ve üçüncü cennete ulaştığı düşünülür. (Seyidoğlu , 1996: 51-56)

Bunların yanı sıra bazı hastalıklar için de belirli renklerdeki atların kurban edildiği bilinmektedir. Örneğin gök at, baş hastalıklarından, boz at, karın ve göğüs hastalıklarından, doru at veremden, sarımtırak atların romatizma gibi hastalıklardan kurtulmak için kurban edildikleri bilinir. (Gömeç, 2008: 76)

Eski Türklerde bu kurban merasimleri kutsal oldukları kabul edilen özellikle dağ (doğu yamacı), su kenarı, mağaralar, büyük taş ve ağaç altları gibi yerlerde gerçekleştirilirdi. (Günay-Güngör, 1998:52,63; Eberhard, 1947:18) Kurbanlar Tanrı'ya kesilerek değil boğularak sunulur. Ayrıca bu hayvanların kemikleri kırılmaz, köpeklere verilmez onun yerine ateşe atılır¹ veya gömülürdü. Bazı özel törenlerden sonra ise kurban kemikleri toplanarak bir kaba konulup kayın ağacına asılırken at kurbanlarının kafatası bir sırtık üzerine takılırdı. Bazı Türk topluluklarında ise kurban edilen atın derisi bir sırtığa geçirilip tıpkı at şekline sokulurdu. Altay Türkleri buna "baydara" Saha Türkleri ise "tabık" ya da "kerek", derinin takıldığı ağaca ise "tükölö" ismini verirlerdi. (Gömeç, 2008: 77; İnan, 2000: 101)

Türk kültürü içinde yer alan bu kurban törenleri elbette ki belirli dönemlerde gerçekleştirilmekte idi. Mesela ataları anmak için yapılanlar yeniay ve dolunayın

¹ Kurban etinin ve kemiklerinin yakıldığı ateş (ot) kendi başına kült oluşturmaktadır. Türk kültüründe "Ateş" kurbanı, göğe veya adandığı ruha ulaştırmasının yanında temizleyici, hastalıklardan arındırıcı bir ruh olarak da kabul edilir (İnan, 2000: 68-71).

ilk günleri, Tanrıça Umay'a sunulanlar yeniayın dokuzuncu günü, büyük Tanrılara sunulanlar ilkbahar ve yazın belirli zamanlarında icra edilirdi. Ayrıca Çarşamba ve Cuma günleri yaslı gün sayılıp cenaze gömme ve anma merasimleri bu günlerde gerçekleştirilirdi. (Özerdim, 1963:19; Akgün, 2007:144).

At, Hint kültürüne yabancı olmakla birlikte onun Hindistan'a Ariler ile birlikte girdiği ve özellikle Ak Hun döneminde kullanımının yaygınlaştığı tahmin edilmektedir.

At, eski Hint metinlerinde "Aşvamedha" adı verilen at kurban törenleri ile anılmaktadır. Bu törenlere Hint-Ari topluluğunun hüküm sürdüğü Kuzey Hindistan topraklarıdır. Kronolojisi net olarak bilinmeyen bu törenler ilk olarak Vedalar, daha sonraki dönemlerde ise Brahmanalar, Puranalar, Mahabharata ve Ramayana gibi edebi metinlerde Aşvamedha'dan bahsedilmektedir. (Stutley, 1969:253)

Aşvamedha törenleri ile ilgili olarak ilk bilgiler Veda kitaplarının ilki olan Rgveda'nın I. kitabının 162-163. beyitinde (şloka) yer almaktadır. Burada atın övülmesinden çok onun güneş ile olan bağlantısından söz edilmekte iken Rgveda'nın V. kitabının 61.2-3 ilahisinde ise atın bir savaş ve aristokrat aracı olduğu vurgulanmaktadır. (Stutley, 1969:255) Ayrıca Rgveda'nın 7. kitabının 18. ve 19. ilahilerine at sahipleri Dasyu kabilesi olarak görülür. Ancak Rgveda metinleri hakkında yorum yapan bazı araştırmacılar onların atı savaşta kullandığına dair bilgi olmadığını vurgulamaktadırlar.

Meşhur Hint efsanesi Okyanusun Çalkalanması sırasında okyanusun derinliklerinden çıkan bir atı anlatır. Burada beyaz renkli ve iki kanatlı olarak sembolize edilen at Uchchaihsharawas (Williams, 2004:173) adını almaktadır. Ayrıca Puranik dönem tanrılarında Indra'nın da kutsal evine (svarga) at ile gittiği bilgisine de ulaşılmaktadır.

Hint kültüründe de, Türk kültüründe olduğu gibi at kurban törenleri düzenlenmekte idi. Bu törenler Türklerdeki nazaran çok fazla gösteriş ve şaşa içerirdi. Hintte bu at kurban törenlerine "Aşvamedha ismi verilir. Vedik ritüeller arasında en büyük ve en karmaşık tören olarak bilinen (Teshima, 2005: 1004) Aşvamedha, hükümdar ve devlete şans ve zenginlik getirmesi için yapılır. Söz konusu törendeki at genellikle Hindu tanrılarında Agni (ateş Tanrısı), Soma (Kutsal bitki Soma'nın tanrısı), Vāyu (rüzgâr tanrısı), Indra (savaşçı Tanrı), Mitra (güneş) ve Varuna'ya (su ve okyanus Tanrısı) sunulur. (Stutley, 1969:256)

Aşvamedha dini bir tören olmasının yanı sıra askeri bir kutlamadır (Şatapatha Brahmana 12.4.1) ve tören sonunda hükümdar ve devlet kutsanmış sayılır. (Şatapatha Brahmana, 13, 2.2.1) Aşvamedha törenlerini iki aşamada ele almak gerekir. Bunlardan ilki törene hazırlık aşaması diğeri ise seremoni kısmıdır. Hazırlık

aşamasında damızlık at seçilir ve yukarıda ismini saydığımız tanrılar tarafından kutsallaştırılır. Daha sonra bu at Tanrılara öncülük etmesi ve fethedilmemiş topraklara ulaşması için kuzey-doğu yönünde dolaşması için özgür bırakılır. Bu dolaşma esnasında ise yüz prens, yüz haberci, yüz savaşçı, yüz yönetici oğulları ata eşlik eder. (Stutley, 1969:256) Bu bir yılın sonunda at hiçbir yenilgiye uğramaz, kralına ihanet etmez ve kendi topraklarına geri dönerse o gerçekten kutsal sayılıp aşvamedha töreninde kurban olmaya layık görülür. Seremoni aşaması ise şu şekilde icra edilir: tören yerinde hükümdar ve onun dört eşi bulunur.² Bunlar, Mahiṣī (büyük eş), Vāvātā (en sevdiği eşi), Parivrakta, ve Pālāgalī. Tören yerinde bu eşlerin etrafında da yüz hizmetçi, yüz suta kastına ait, yüz savaş arabası kullanan ve yüz tane de prenses yer alır.

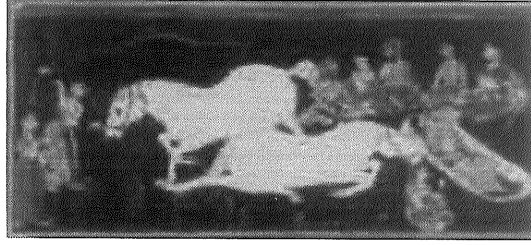
Tören Adhvaryu, Hotr, Brahmin ve Udgatr adlı din adamlarının eşliğinde yazın, ay dolunay halini almadan 4 gün önce başlar ve üç gün sürer. Bu üç gün boyunca pirinç pişirilir³ ve pişirilen bu pirinçler hükümdar ve ona eşlik eden eşleri ile din adamlarına sunulur. Bir tane at yavaş yavaş yıkanır, temizlenir. (Śatapatha Brahmana, 13, 4.1-8) Bu at 400 asker tarafından korunur. Bu askerlerden 100 tanesi zirh giyinmiş, 100 tanesi kılıçlarla, 100 tanesi yaylarla donatılmış ve geriye kalan 100 tanesi de tören kıyafetleri giyinmiştir. Ayrıca bu yüzer kişilik grupların ayrımını belirtmek için 100 tane de atlı askerler vardır. Sunak olan at, 100 yaşlı at ile çevrilidir. Hükümdarın etrafı da devlet görevlilerinden oluşan 100 kişi ile çevrelenir. Hükümdara en yakın olanlar eşleri, kardeşleri ve çocuklarından oluşan sekiz kişi vardır. (Pamcaviṃṣa Brahmana 19.1.4) Bu sekiz kişi ikişerli dört bir yanda dururlar. Daha sonra meydana bir direk getirilir ve at ona bağlanır. Ardından güvenlik amaçlı etrafına 20 direk daha dikilir. 12 tane hayvan getirilir ve bu hayvanlar sunak olan atın gövdesine bağlanır. Merkeze en yakın olan direklere 17, bir sonraki sıradaki direklere de 16 geri kalan direklere de 13'er hayvan bağlanır ve toplamda 337 evcil, 260 tane de evcil hayvan bağlanmış olur. Artık kurban etme işlemi başlar ve önce at daha sonra da etrafındaki evcil hayvanlar kurban edilir. Vahşi hayvanlar ise serbest bırakılır. (Kak, 2001:34)

Rigveda'da anlatılan Aşvamedha töreni biraz farklıdır orada sadece iki kurban vardır: at ve keçi. (Rigveda 1.162. 2-4, Rigveda 1.163.12; Kak, 2001: 34; Teshima, 2005: 1001-1004) Elde edilen bilgilere göre tören sırasında atın göğsüne keçi bağlanır ve kurban töreni öyle gerçekleşir. (Stutley, 1969: 258)

² Bu durum her hükümdarın dört eşi var anlamına gelmemektedir. Ancak hükümdarların tek bir eşi de yoktur. Burada dört sayısı ile vurgulanmak istenen kast sınıflarıdır.

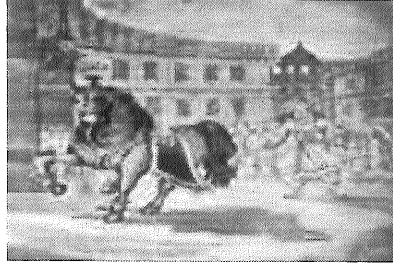
³ Bolluğu simgelediği için pirinç tercih edildiği düşünülmektedir.

Meşhur Hint destanlarından biri olan Ramayana'nın Bala Kanda bölümünde kral Dasharatha'nın uyguladığı ashvamedha törenleri anlatılır. (Ramayana, Bölüm 8, Bala Kanda)

Resim: Sahib Din tarafından Ramayana destanı içinde anlatılan aşvamedha'nın çizimi. (bkz, https://en.wikipedia.org/wiki/Ashvamedha#/media/File:Asvamedha_ramayana.JPG)

Bir diğer Hint destanı Mahabharata'da ise bu kutsal tören için özel bir bölüm ayrılmıştır. "Ashvamedhika Parva" olarak geçen bölümde Yuddhishthira'nın imparatorluğu güçlendirme ve hâkimiyetini arttırması için Tanrı Krishna'nın tavsiyeleri ile uygulanması anlatılır. (Vyasa, section I- XV)

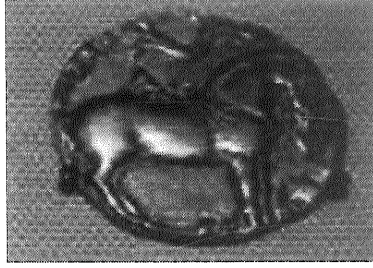

Resim: https://en.wikipedia.org/wiki/Ashvamedhika_Parva#/media/File:Arjuna_followed_the_horse_used_for_Aswameda_Yaga.jpg

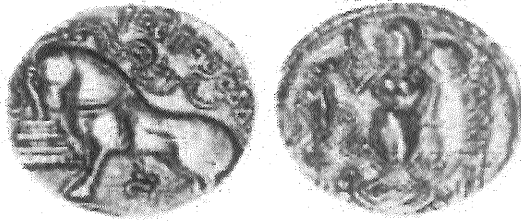

Resim: https://en.wikipedia.org/wiki/Ashvamedhika_Parva#/media/File:Krishna_Advising_on_the_Horse_Sacrifice.jpg

Kutsal metinler ve destanlarda geçen bu törenler Hint tarihinde Shunga (M.Ö. 185-149), Satavahana (M.S. 1.-2 .yy), Gupta (M.S. 4.-6. yy), Vakataka (M.S. 5. yy), Kadamba (M.S. 5.yy) ve Chalukyalar (M.S.543-566) gibi büyük devletler tarafından uygulanmıştır. Bu devletlerin ortak noktası hem güçlü hem de Hindu devletler olmasıdır. Çünkü söz konusu tören hem maddi açıdan oldukça külfetli hem de din açısından özellikle Buddhizm'i benimseyen toplumların mantığına aykırıdır. Dolayısıyla Hindistan tarihi ve kültüründe at kurban törenlerinin uygulanması dinin etkisine göre zaman zaman zirve yapıp bazen de düşüşe geçmiştir. Aşvamedha törenlerinin zirve yaptığı dönem Türk tarihinde Ak Hunlar ile aynı dönemi yaşayan ve onlarla sürekli mücadele içinde olan Gupta dönemidir. Söz konusu dönemde Gupta hükümdarlarından Samudragupta, I. Kumaragupta gibi hükümdarlar bu törene oldukça önem vermişler ve büyük aşvamedha törenleri düzenlemişlerdir. (Çelikleş, 2015: 23) Öyle ki, bazı araştırmacılar söz konusu törenlerin maddi açıdan devleti yıpratmasına bağlı olarak devletin çöküşüne zemin hazırladığını savunmaktadırlar.

Resim: I. Kumaragupta'nın ashvamedha töreni ile ilgili dövdürdüğü para
(bkz. https://en.wikipedia.org/wiki/Ashvamedha#/media/File:Ashvamedha_Kumaragupta.jpg)

Resim: Samudra guptanın ashvamedha ile ilgili dövdürdüğü para.
(bkz, <https://www.the-saleroom.com/en-gb/auction-catalogues/spink/catalogue-id-2910271/lot-22654512>)

Sonuç

Konar-göçer toplum yapısında önemli bir yer teşkil eden at, özellikle Türklerin sosyal, dini, ekonomik ve askeri alanlarında hep ön planda olmuştur. Söz konusu toplumun adeta kanadı olarak nitelendirilen at, sadece bu dünyada değil öbür dünya da sahibinden ayrılmayıp onunla birlikte gömülmüştür. Öyle ki Tanrı'ya sunulan kurbanlar arasında da onlar için en değerli varlık olmasından sunak olarak kullanılan en önemli hayvandır. Türk toplumunda atların kurban edilme amaç ve yöntemleri de topluma göre farklılıklar göstermiştir. Özellikle eski Türk toplumlarında uygulanan bu geleneklerin günümüzde halen Anadolu'nun özellikle Çorum şehrine bağlı bazı kasabalarında uygulandığı bilinmektedir.

Hint toplumuna bakıldığında ise at aslında onlara özgü bir hayvan olmayıp Ariler ve Hunlar vasıtası ile gelmiş ve özellikle savaş zamanlarında kullanılmıştır. Ancak at, Hint kültüründe günlük hayat ve savaş alanlarında kullanmasından ziyade dini törenler olan ashvamedha yani at kurban törenleri ile karşımıza çıkmaktadır.

Sonuç olarak at, hem Türk hem de Hint toplumunda kurban törenlerinde sunak olarak kullanılmasından onun bu toplumlar için ne kadar önem teşkil ettiği açıktır. Söz konusu törenlerin iki toplumda da uygulanış şekil ve biçimlerin birbirinden oldukça farklı olması onların birbirlerinden etkilenmiş olma ihtimalinin olmadığını ortaya koyar.

Kaynakça

- Çeliktaş, M.M. (2015). Gupta Tarihi ve Kültürü, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Divitçioğlu, S. (2000). Kök Türkler (Kut, Küç, Uluğ), (Genişletilmiş 2. Baskı), İstanbul: Yapı kredi Yayınları.
- Eberhard, W. (1947). Şa-to Türklerinin Kültür Tarihine Dâir Notlar, Belleten, Ankara: TTK.
- Gömeç, S.Y. (2008). Şamanizm ve Eski Türk Dini, Ankara: Likya Kitap.
- Gömeç, S.Y. (2011). Şamanizm ve Türk Dini, Ankara: Berikan.
- Günay, Ü., Güngör, H. (1998). Türk Din Tarihi, İstanbul: Laçın Yay.
- Heredetos, (2006). Tarih, Çev. Müntekim Ökmen, (3. Baskı), İstanbul: İş Bankası Yayınları.
- İbn Fazlan, (1995). Seyahatname, ter. Ramazan Şeşen, İstanbul: Bedir.
- İnan, A., (2000). Tarihte ve Bugün Şamanizm, Materyaller ve Araştırmalar, Ankara.
- Kak, S., (2001). Ashvamedha, Baton Rouge: Louisiana State University.

- Kâşgarlı Mahmud, (2003). Divanü Lûgat - it Türk, Ankara: TDK.
- Kurtoğlu, O. (2009). Klasik Türk Şiirinde Saçı Geleneği, Milli Folklor, (yıl 21-sayı 81).
- Özerdim, M.N. (1963). Chou'lar ve Bu Devirde Türklerden Gelen Gök Dini, Belleten. c.27. sayı.105. Ankara: TTK.
- Ramayana, Bölüm 8, Bala Kanda.
- Rigveda, Book 1.
- Seyidoğlu, B., (1996). Mitolojik Dönemde At, Folkloristik Prof. Dr. Umay Günay Armağanı, Ankara:Akçağ.
- Stutley, M., (Winter, 1969). The Asvamedha or Indian Horse Sacrifice, Folklore, Vol.80, no.4
- Şatapatha Brahmana, Book 12, Book 13.
- Teshima, H., (March 2005). Night Ritual in Asvamedha: An Outline of The Rite Described in the Old Şrauta-Sūtras of the Taittiriya School, Journal of Indian and Buddhist Studies, Vol. 53, No, 2, The Mahabharata of Vyasa, Trāns. Kisari Mohan Ganguli, Book 14, section I- XV
- Türkçe Sözlük,(2011). Ankara: TDK.
- Williams, M. (2004). A Sanskrit English Dictionary, New Delhi: Motilal Banarsidass.